TRAFIKVERKET

PM

Naturvärdesinventering

Gång- och cykelväg, Östansjö – Hallsberg

Trafikverket
Postadress: Östra Bangatan 7, 703 39 Örebro
E-post: trafikverket@trafikverket.se
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

Konfidentialitetsnivå: Ej känslig
Dokumenttitel: PM Naturvärdesinventering
Författare: WSP Sverige AB
Dokumentdatum: 2025-12-05
Ärendenummer: TÄHS-2025-000174
Kontaktperson: Sven-Bertil Götvall

Foto: WSP Sverige AB om inte annat anges.

Sammanfattning

WSP Sverige AB har på uppdrag av Trafikverket utfört en naturvärdesinventering (NVI) inför anläggande av ny gång- och cykelväg mellan Östansjö och Hallsberg, Örebro län. Inventeringen har utgått från metoden beskriven i SIS standard (SIS 199000:2023) och har utförts med kartläggningstyp inventering nivå detalj, generella biotopskydd och detaljerad redovisning av artförekomst.

Fyra naturvärdesbiotoper, 15 värdeelement, 10 värdearter och två generellt skyddade biotoper identifierades under inventeringen. Även två invasiva arter observerades.

TMALL 0004 Rapport generell 5.0

Innehåll

1 Inledning 6

1.1 Bakgrund 7

2 Metodik 8

2.1 Naturvärdesklasser 9

2.2 Värdearter 10

2.2.1 Rödlistan 10

2.2.2 Fridlysning 10

2.2.3 Signalarter, nyckelarter och typiska arter 10

2.3 Invasiva arter 11

2.4 Landskapsområden och värdelandskap 11

2.5 Värdeelement 11

3 Områdesbeskrivning och landskap 12

3.1 Områdesbeskrivning 12

4 Förarbete 13

4.1 Geografisk avgränsning 13

4.2 Skyddade områden 13

4.3 Övriga naturvärden 13

4.4 Tidigare inventeringar 15

4.5 Tidigare artfynd 16

4.6 Tidigare fynd av invasiva arter 19

4.7 Vattensystem 20

5 Resultat 22

5.1 Naturvärdesobjekt 22

5.1.1 Värdelandskap 23

5.1.2 Naturvärdesbiotoper 24

5.1.3 Värdeelement 28

5.1.4 Värdearter 33

5.2 Invasiva arter 35

5.3 Fördjupad inventering 36

5.3.1 Generellt skyddade biotoper 36

Referenser 38

Bilagor 39

1 Inledning

WSP Sverige AB har på uppdrag av Trafikverket utfört en naturvärdesinventering (NVI) inför samråd om vägplan för en gång- och cykelväg mellan Östansjö och Hallsberg, Örebro län. Fältinventeringen utfördes av Jennifer Lehikoinen och Marina Östergren den 16:de maj 2025.

Trafikverket planerar att bygga en 2,6 kilometer lång gång- och cykelväg på södra sidan av väg 529 mellan Östansjö och Hallsberg, se Figur 1. I väster, vid Perstorp, ansluts gång- och cykelvägen till gång- och cykelväg som byggs inom ramen för järnvägsprojektet Hallsberg – Stenkumla. I öster ansluts gång- och cykelvägen till befintlig gång- och cykelväg i höjd med Nils Johansson Bil. I samband med byggnationen kommer busshållsplatsen "Hult" (två lägen) tillgänglighetsanpassas.

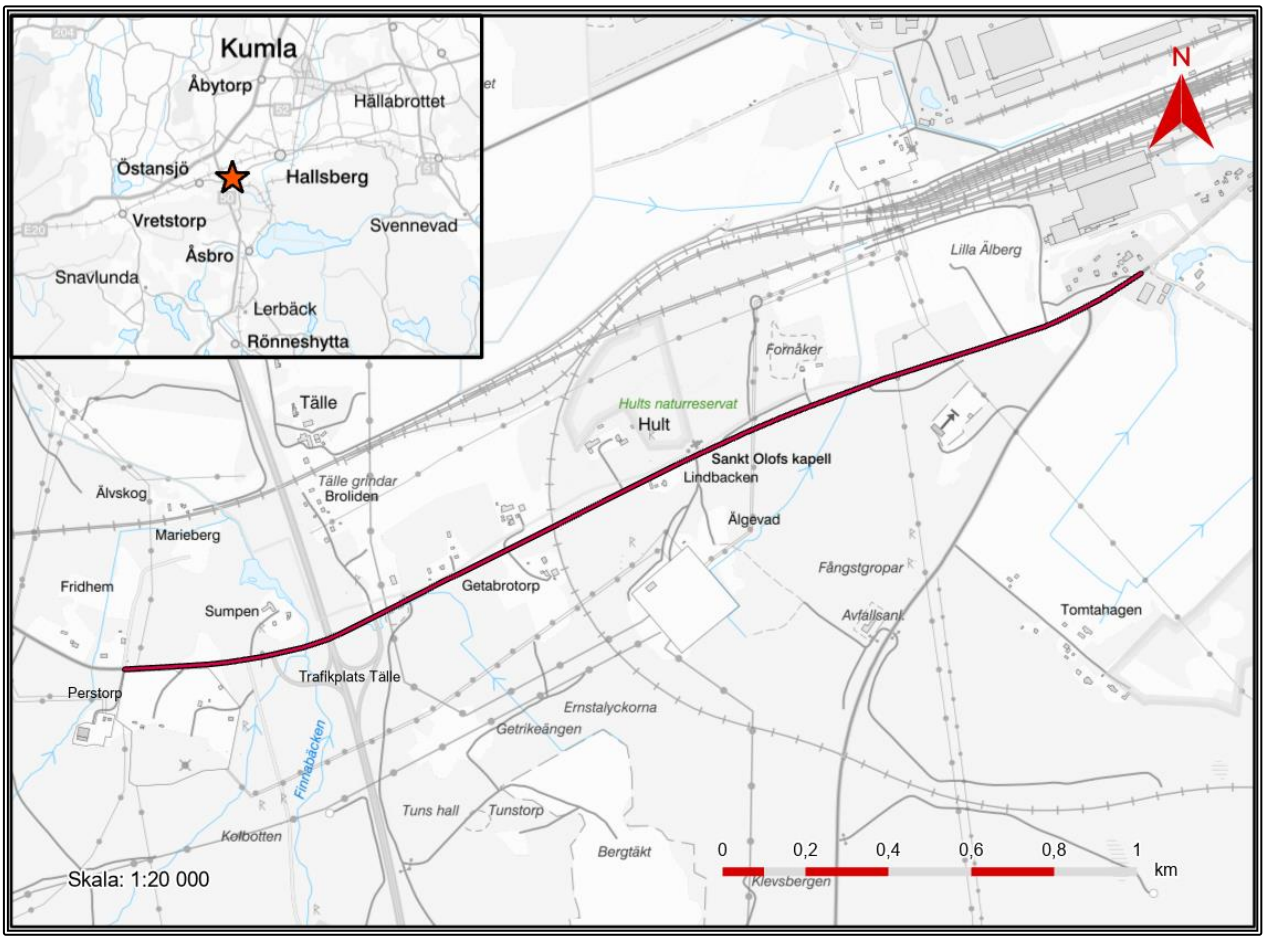

Figur 1. Lokalisering av aktuell sträcka markerad med röd linje. © Lantmäteriet, Geodatasamverkan. Källa: Samrådsunderlag gång- och cykelväg, Östansjö – Hallsberg, Hallsberg och Kumla kommun, Örebro län.

Syftet med en naturvärdesinventering är att identifiera och avgränsa de geografiska områden i landskapet som är av betydelse för biologisk mångfald samt att dokumentera och bedöma vilka naturvärden dessa områden har. Identifierade områden och sammanställning av befintlig information redovisas i rapporten.

Denna rapport innehåller bedömningar ur naturmiljöhänseende. Det är viktigt att poängtera att naturvärdesbedömningen inte är ett ställningstagande av inventeringsområdets lämplighet för exploatering.

1.1 Bakgrund

Väg 529 utgör en viktig förbindelse mellan Östansjö, Hallsberg, Kumla och vidare till Örebro. Vägen har idag bristande trafiksäkerhet och standard i förhållande till trafikbelastningen. Sträckan mellan Östansjö och Hallsberg är särskilt problematisk eftersom vägen är för smal för att säkert rymma oskyddade trafikanter. Dessutom upplevs vägen ha dåliga ljusförhållanden, särskilt under vinter- och nattetid. För närvarande saknas en gång- och cykelväg längs sträckan, vilket tvingar oskyddade trafikanter att använda den smala vägrenen, som endast är cirka 0,25 meter bred. Den höga trafikbelastningen i kombination med den smala vägen skapar en riskfylld och otrygg miljö för oskyddade trafikanter.

2 Metodik

Inventeringen har utgått från metoden beskriven i SIS standard (SIS 199000:2023) och har utförts med kartläggningstyp inventering nivå detalj, generella biotopskydd och detaljerad redovisning av artförekomst. Vid kartläggningstyp detalj ingår naturvärdesklass 4 och fördjupad inventering av värdeelement. Naturvärdesinventeringen omfattar en insamling och bearbetning av relevant miljöinformation, en fältinventering och en bedömning av naturvärden.

I insamlingen och bearbetningen av relevant miljöinformation ingår genomgång av befintliga data som beskriver området, bakgrundsmaterial från berörda myndigheter, och informationssök i öppna databaser (exempelvis Skyddad Natur och Artportalen). Hela det aktuella inventeringsområdet genomsöks sedan i fält efter naturvärdesbiotoper, värdearter, värdelandskap och andra företeelser som ingår i detaljeringsgraden och medtagna fördjupade inventeringar.

Naturvärdesbedömning innebär att ett geografiskt områdes betydelse för biologisk mångfald bedöms med hjälp av bedömningsgrunderna artvärde och biotopvärde. Biotopvärdet bedöms utifrån förekomst av biotopkvaliteter. Dessa biotopkvaliteter används som underlag för att bedöma vad det är för biotop, hur vanlig, sällsynt eller hotad den är, dess ekologiska funktion och dess tillstånd. Biotopkvaliteter inkluderar strukturer i naturen som trädåldersfördelning, förekomst av död ved, topografi, bördighet, kulturpåverkan, m.m. Sällsynta och hotade biotoper är biotoper som är mindre vanliga nationellt, eller inom ett annat givet geografiskt område, beaktas också i bedömning av biotopvärde. Naturtyp, biotoptyp och eventuell Natura 2000-naturtyp bestäms också. Artvärdet bedöms utifrån biotopens biotiska faktorer i form av arter och organismsamhällen. Bedömningen omfattar antalet värdearter, värdearternas mängd, värdearternas signalvärde och artdiversiteten. Värdearter beskrivs i avsnitt Resultat. Dessa bedömningsgrunder kombineras sedan till en naturvärdesklass, se Figur 2 och avsnitt Resultat. Naturvärdesbedömning avser den biologiska mångfaldens nuvarande tillstånd. Framtida förändring i biologisk mångfald beaktas inte. Bedömningen av naturvärde görs med Sverige som referensram, med beaktande av betydelse för biologisk mångfald på regional och lokal nivå.

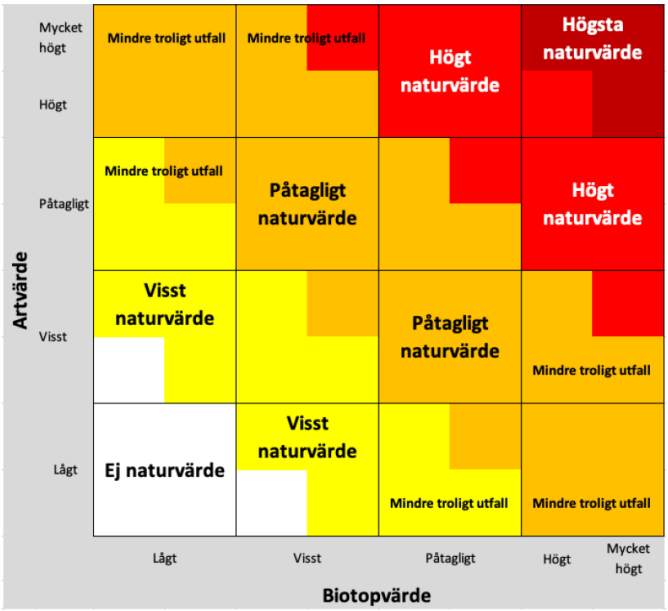

Figur 2. Naturvärdesbedömning vid NVI. Utfall för bedömningsgrund art respektive bedömningsgrund biotop leder till en specifik naturvärdesklass. Källa: SS 199000:2023.

2.1 Naturvärdesklasser

Identifierade naturvärdesbiotoper inom inventeringsområdet ges ett naturvärde. En naturvärdesbiotops betydelse för biologisk mångfald, det vill säga graden av naturvärde, bedöms enligt en fastställd skala i olika naturvärdesklasser, där klasserna är:

HÖGSTA NATURVÄRDE – (NATURVÄRDESKLASS 1)

Mycket stor särskild betydelse för biologisk mångfald. Omfattar biotoper som har god överensstämmelse med ett referenstillstånd för naturliga ekosystem. Innehåller mycket goda livsmiljöer för värdearter och alltid med inslag av rödlistade eller hotade arter. Områden med högsta naturvärde är särskilt viktiga värdekärnor för biologisk mångfald i en nationell och regional grön infrastruktur. Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

HÖGT NATURVÄRDE – (NATURVÄRDESKLASS 2)

Stor särskild betydelse för biologisk mångfald. Omfattar biotoper som har väsentliga kvaliteter, typiska för naturliga ekosystem. Innehåller goda livsmiljöer för värdearter, ofta med inslag av rödlistade och hotade arter. Områden med högt naturvärde är värdekärnor för biologisk mångfald i en nationell och regional grön infrastruktur. Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.

PÅTAGLIGT NATURVÄRDE – (NATURVÄRDESKLASS 3)

Påtaglig särskild betydelse för biologisk mångfald. Omfattar biotoper som har typiska kvaliteter för naturliga ekosystem men som kan vara delvis påverkade eller saknar längre kontinuitet och därför inte uppfyller kriterier för naturvärdesklass 1 eller 2. Innehåller oftast livsmiljöer för värdearter. Bidrar till en nationell och regional grön infrastruktur för biologisk mångfald. Den totala arealen av dessa områden har särskild betydelse för att bevara biologisk mångfald i Sverige. Enskilda områden kan lokalt ha stor särskild betydelse för biologisk mångfald där landskapet i övrigt är påverkat och har brist på biologisk mångfald.

VISST NATURVÄRDE – (NATURVÄRDESKLASS 4)

Viss särskild betydelse för biologisk mångfald. Omfattar biotoper med vissa kvaliteter av betydelse för biologisk mångfald. Kan innehålla livsmiljöer för värdearter. Bidrar till grön infrastruktur för biologisk mångfald åtminstone på lokal nivå. Den totala arealen av dessa områden har viss särskild betydelse för att bevara biologisk mångfald i Sverige. Enskilda områden kan lokalt ha särskild betydelse för biologisk mångfald där landskapet i övrigt är påverkat och har

2.2 Värdearter

Värdeart är en art som är särskilt lämplig att använda vid naturvärdesbedömning genom att den har särskild betydelse för biologisk mångfald eller indikerar att det område där den förekommer har särskild betydelse för biologisk mångfald. En art kan också vara särskilt lämplig därför att den i sig själv har särskild betydelse för biologisk mångfald, till exempel genom att den är ovanlig (sällsynta arter), rödlistad eller fridlyst eller genom att det är en nyckelart, signalart eller typisk art.

2.2.1 Rödlistan

Den svenska Rödlistan innehåller en bedömning av olika arters risk att dö ut i Sverige. De arter som uppfyller kriterierna för någon av kategorierna Nationellt utdöd (RE), Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN), Sårbar (VU), Nära hotad (NT) eller Kunskapsbrist (DD) benämns rödlistade. De arter som kategoriseras som CR, EN eller VU benämns även som hotade. Kategorin kunskapsbrist omfattar arter där kunskapen är så bristfällig att de inte kan placeras i någon kategori, men där tillgängliga data ändå tyder på att de borde vara rödlistade. Arter som ej är rödlistade finns i kategorin Livskraftig (LC). Rödlistan baseras på internationellt vedertagna kriterier från Internationella Naturvårdsunionen (IUCN).

2.2.2 Fridlysning

Fridlysning innebär att det är förbjudet att plocka, fånga, döda, eller på annat sätt samla in eller skada vissa växter och djur. Cirka 585 av de cirka 50 000 kända växt- och djurarterna i Sverige är fridlysta i hela landet. Alla orkidéer, groddjur, kräldjur, fladdermöss och vilda fåglar är fridlysta. Ytterligare 43 växt- och djurarter är fridlysta i vissa län. De regler som anger vilka arter som är fridlysta finns i artskyddsförordningen (2007:845). Samtliga växt- och djurarter som är fridlysta i hela landet eller i ett län finns förtecknade i artskyddsförordningens bilaga 1 och 2.

2.2.3 Signalarter, nyckelarter och typiska arter

Signalarter är arter vars förekomst ofta indikerar höga naturvärden och goda förutsättningar för en hög biologisk mångfald. Signalarter som används för naturvärdesbedömning i den här rapporten är de utpekade av Skogsstyrelsen och Jordbruksverket, och beaktas enbart om de förekommer i den biotop de är signalart inom. Nyckelarter är arter som formar livsmiljöer, genom att ha stor positiv funktion för ekosystemet i förhållande till sin egen biomassa. Typiska arter är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsamt tillstånd för en viss Natura 2000-naturtyp. Typiska arter beaktas enbart om en Natura 2000-naturtyp föreligger.

2.3 Invasiva arter

Invasiva, främmande arter, IAS (invasive alien species), är införda arter främmande för Sverige som kan konkurrera ut inhemska, känsliga arter eller orsaka skada på människa eller hennes egendom. När invasiva arter konkurrerar med känsliga, inhemska arter kan de även skada de naturliga ekosystemen som de inhemska arterna lever i.

2.4 Landskapsområden och värdelandskap

Hela inventeringsområdet ska delas upp i olika landskapsområden utifrån landskapets nyckelkaraktärer. Värdelandskap är landskapsområden vilka har särskild betydelse för biologisk mångfald. Bedömningen ska göras som en helhetsbedömning av landskapets betydelse för biologisk mångfald.

2.5 Värdeelement

Fördjupad inventering av värdeelement innebär att en eller flera utvalda typer av värdeelement identifieras och redovisas. Värdeelement är små biotopfragment eller biotopkomponenter med betydelse för biologisk mångfald, exempelvis gölar, grova träd, block och bryn. I omfattningen av den här inventeringen redovisas enbart värdeelement separat om de förekommer utanför en naturvärdesbiotop, eller inte är ett element av den specifika biotopen.

3 Områdesbeskrivning och landskap

3.1 Områdesbeskrivning

Inventeringsområdet omfattar 2,6 km av vägrenar/vägkanter på båda sidor av väg 529 och är beläget mellan Hallsberg och Östansjö, se Figur 3. Stora delar av förstudieområdet utgörs av ett varierat landskap där blandskog med inslag av barrskog blandas med åkermark och mindre partier med betesmark.

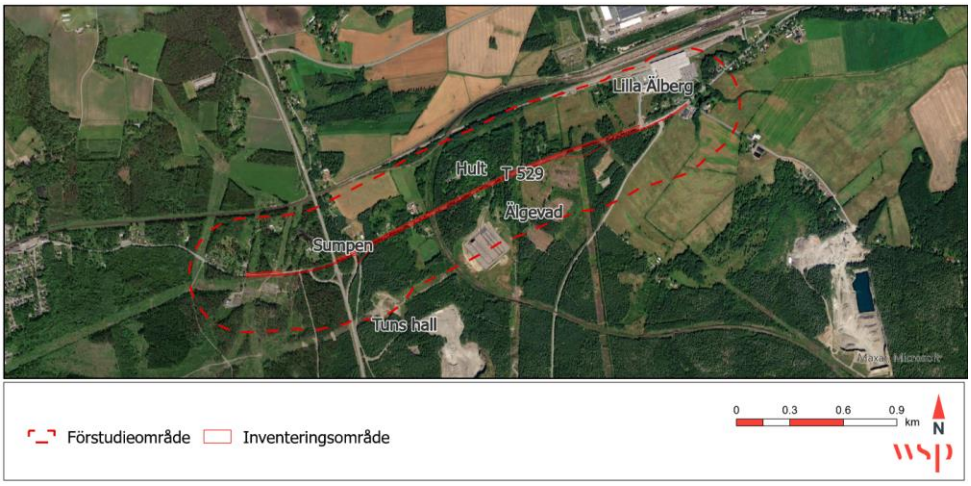

Figur 3. Karta över förstudieområdet.

4 Förarbete

4.1 Geografisk avgränsning

Ett förstudieområde (geografiskt område för förstudie eller förarbete) bör vara större än inventeringsområdet. För förstudieområdet har en buffert på 300 meter bedömts som lämpligt, se Figur 3. Bredden på inventeringsområdet har avgränsats till sju meter från vägkant längs den planerade GC-vägen samt utökade områden definierade av beställaren.

4.2 Skyddade områden

Inom förstudieområdet finns en del skyddade områden, se Figur 4. Den norra delen av förstudieområdet ligger inom ett gällande vattenskyddsområde för Hallsberg (Länsstyrelsen, 2024). Norr om väg 529 finns Naturreservatet Hult som är 5,7 ha stort och består av ett lövskogsområde på tidigare ängs- och betesmarker (Kumla, 2023). Vid Sumpen finns en damm som omfattas av strandskydd (100 meter) enligt 7 kap. miljöbalken. Söder om väg 529, strax väster om riksväg 50 ligger ett cirka 3,3 hektar stort område respektive ett 3,2 hektar stort område som båda är skyddade som Skogligt biotopskyddsområde. Biotopkategori är äldre sandskog respektive mindre vattendrag och småvatten med omgivande mark (Skogsstyrelsen, 2024). Eventuella generellt skyddade biotoper beskrivs under avsnitt Resultat.

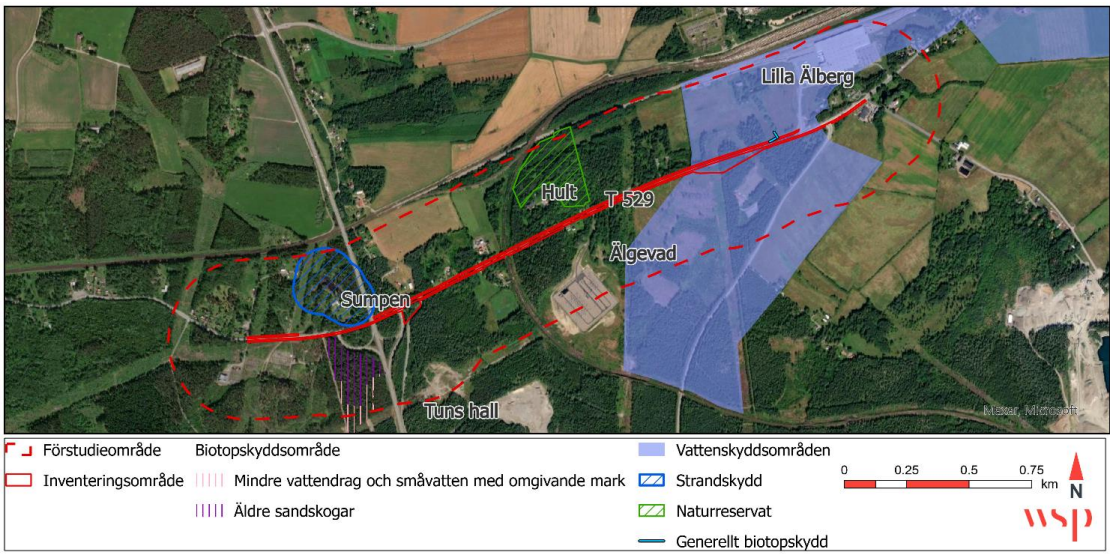

Figur 4. Karta över skyddade områden.

4.3 Övriga naturvärden

Hela förstudieområdet är en värdetrakt (redovisas ej i kartan) vid namn Hackvad/Viby med naturtyp torra/friska gräsmarker. Trakten är framtagen inom arbetet med grön infrastruktur och finns med i handlingsplan för grön infrastruktur

i Örebro län. Gräsmarksvärdetrakten sammanfaller i stora delar med de skogliga värdetrakterna som tagits fram enligt strategin för formellt skydd av skog i Örebro län och utgörs av naturtyperna ädellövskog och lövskog, se Figur 5. Vidare utgör den sydligaste delen av Finnabäcken, som återfinns innanför förstudieområdet, en nyckelbiotop med biotoptyp Naturlig skogsbäck. Nyckelbiotopen är 1,8 ha stort och trädslagsandelen domineras av tall. Stora delar av förstudieområdet omfattas även av olika typer av diken, varav ett dike tidigare var en del av ett markavvattningsföretag men som numera är upphävt. En del av diket har dessutom grävts om, se anmälningsärende med dnr 5350-00863-2011.

Området söder om väg 259, i höjd med Älgevad, är utpekat som högt värde i länsstyrelsens Naturvårdsprogram från 1984. Området Älgevads hage (61:36) är 2 ha stort och är belägen på ostsluttningen av en moränhöjd med en bergkärna av alunskiffer. Vidare är området beskrivet som att ytan är svagt böljande och hagen utgör ett mosaiklandskap med omväxlande kortbetad gräsmatta och små hult. Det innehåller stora, välgjorda och kulturhistoriskt intressanta odlingsrösen. Naturvårdsprogrammet har tidigare utgjort ett värde för arten solvända (NT), men arten har inte rapporterats från platsen sedan 2001.Ytterligare ett område inom nämnda naturvårdsprogram återfinns vid båda sidor om väg 50, vid Tuns hall och är utpekat som mycket högt värde. Området heter Tripphultsmon-Klevsbergen (61:34) och är 370 ha stort. Tripphultsmon är beskrivet som ett jämnt hedtallskogsbevuxet sandfält, som i söder fortsätter som Vissbodamon (82:120) i Askersunds kommun och i norr avgränsas av den uppsplittrade Hallsbergsförkastningen. Flera åsgravar finns i området och i väster ligger Tripphultssjön. Området har geologiska, - botaniska, - och landskapsvärden. Värt att notera är att mycket kan ha ändrat sig från 1984 och att områdesbeskrivningarna från naturvårdsprogrammet är en ögonblicksbild från den tiden och inte är jämförbara med resultat från naturvärdesinventeringar (NVI) enligt svensk standard (SS 199000:2023). En direkt jämförelse mellan dessa underlag riskerar därför att ge en missvisande bild av naturvärdenas omfattning och betydelse.

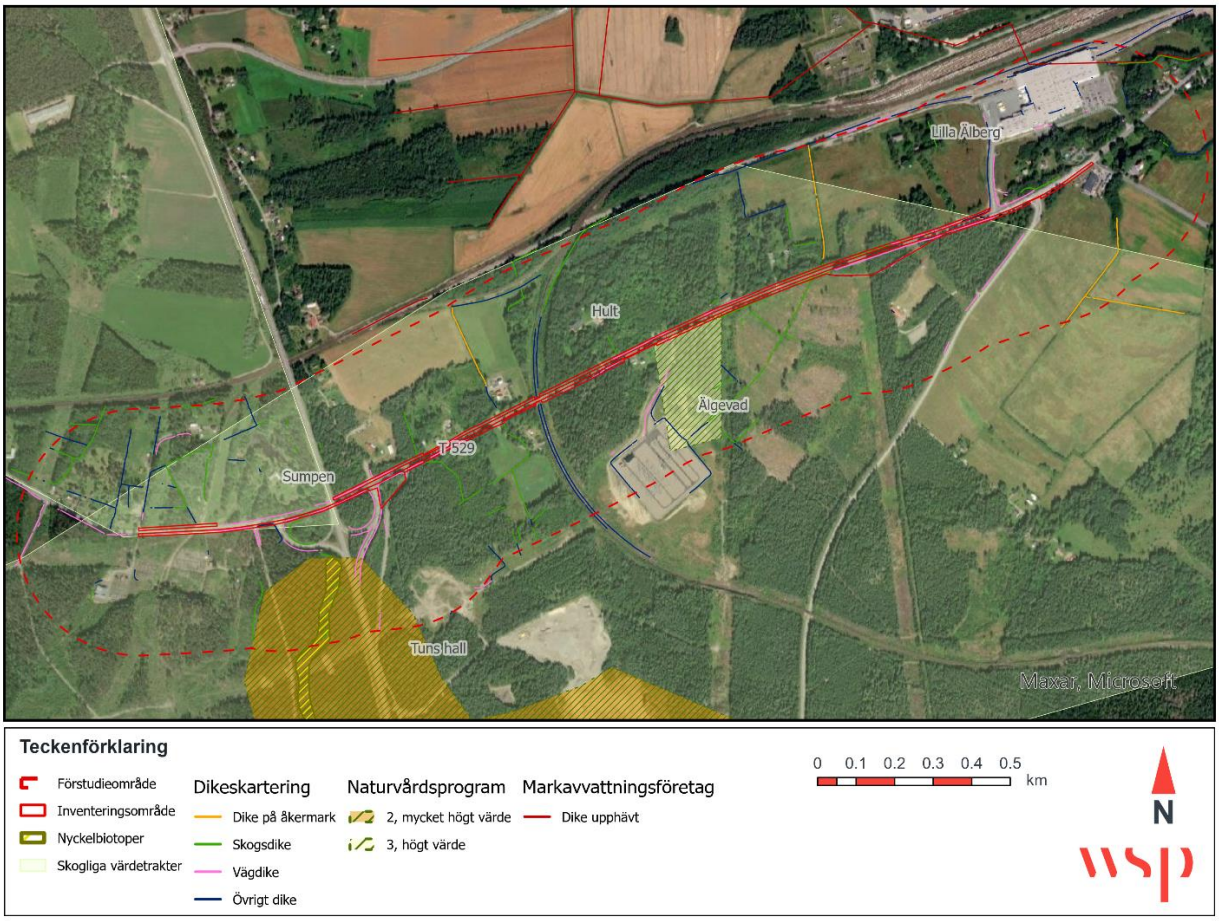

Figur 5. Karta över övriga naturvärden.

4.4 Tidigare inventeringar

Inom ramen för järnvägsplanen nytt dubbelspår för Hallsberg – Stenkumla (bandel 417, 419 och 522) har Trafikverket (2020) låtit utföra en naturvärdesinventering (enligt SS 199000:2014) som även omfattar delar av föreliggande vägplan, se bilaga 1 (Bilagor).

Hults naturreservat har i ovannämnda naturvärdesinventering tilldelats naturvärdesklass 2 (högt naturvärde). Området var tidigare betesmark men är nu succesionsbevuxet med hassel, skogslind, ask, alm, sälg, oxel och lönn. Enligt anslag och observationer förekommer vätteros, smånunneört, blåsippa, nattviol, skogsnycklar och tvåblad i naturreservatet. Hasselsnok observerades 2006 men bedöms inte finns i området i dagsläget.

Intill Hults naturreservat finns även ett skogsområde som tilldelats naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde). Det är ett liknande område som naturreservatet Hult, men mera öppet och som också hyser trädarterna asp, björk och gran. Det finns en liten äng närmast järnvägen i norr med många fina gamla sälgar, dock utan påväxt. Guldlockmossa förekom på äldre lövträd.

På västra sidan av trafikplats Tälle finns en naturvärdesbiotop (tidigare benämnt naturvärdesobjekt) med naturvärdesklass 2 (högt naturvärde) som delvis sammanfaller med det skogliga biotopskyddsområdet och sträcker sig från Ögonakällan i söder ända upp till Sumpen. Vatten från grundvattenkällan fyller bäckar och diken långt nerströms. Sällsynta, källevande snäckor har rapporterats från området.

Vid S:t Olofs kapell finns en stenmur som tidigare bedömts utgöra visst naturvärde (Trafikverket, 2020).

4.5 Tidigare artfynd

En sökning av naturvårdsarter genomfördes i Artportalen 2025-03-25 för rapporteringsperioden 2015–2025. Sökningen av inrapporterade artobservationer avgränsades till förstudieområdet.

Sökningen visade att 49 olika naturvårdsarter har rapporterats in inom förstudieområdet. Dessa inkluderar 36 fågelarter, 6 kärlväxter, tre mossor och 4 storsvampar. Notera gällande fågelobservationer att endast rödlistade fågelarter och arter som finns upptagna i bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv syns i Figur 6. Se Tabell 1 för en komplett lista över tidigare observerade fåglar samt övriga artfynd.

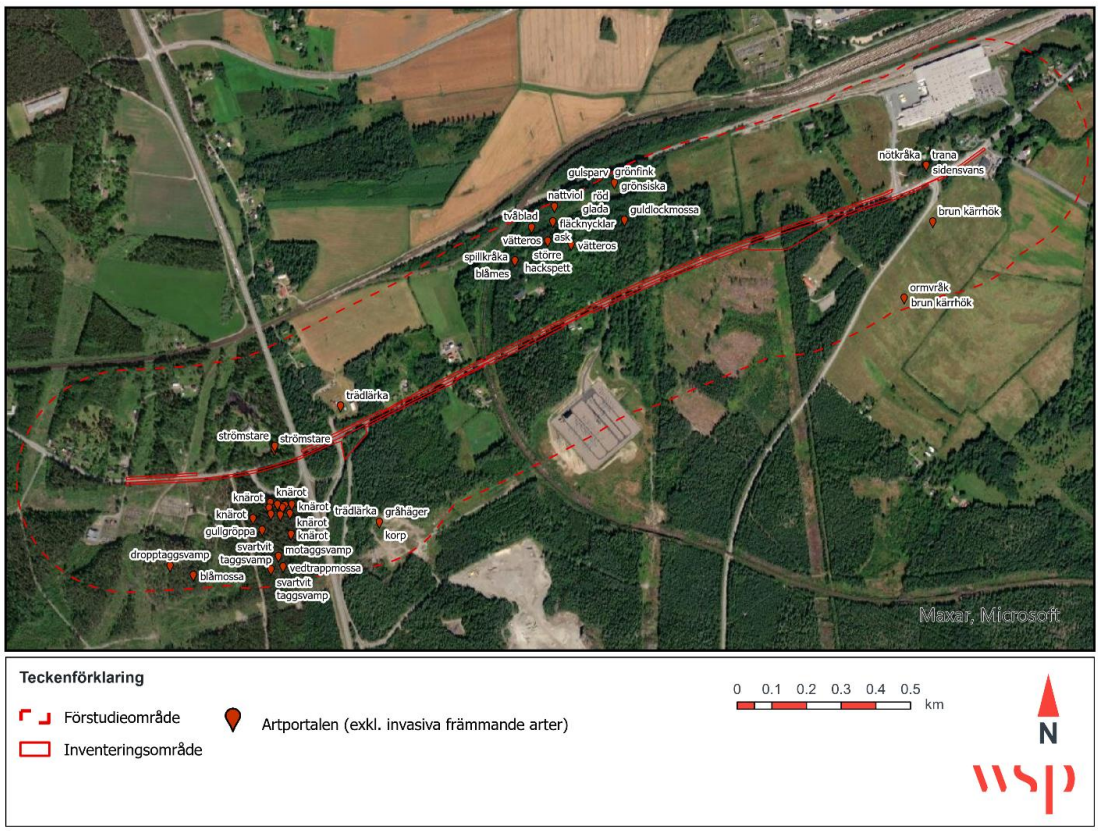

Figur 6. Tidigare artfynd från Artportalen. Artfynd av fåglar har i kartan begränsats till rödlistade fågelarter och arter som finns upptagna i bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv. Se tabell 1 för en komplett lista över tidigare observerade fåglar.

Tabell 1. Tidigare artfynd.

Art-grupp	Artnamn, svenska	Vetenskapligt namn	Rödliste-kategori	Fridlyst	Fågeldirektivets bilaga 1	Signalart enligt Skogsstyrelsen	Antal observationer
Fåglar	grönfink	*Chloris chloris*	EN	4 §	Nej		1
Fåglar	brun kärrhök	*Circus aeruginosus*	LC	4 §	Ja		1
Fåglar	röd glada	*Milvus milvus*	LC	4 §	Ja		1
Fåglar	större hackspett	*Dendrocopos major*	LC	4 §	Nej		1
Fåglar	gulsparv	*Emberiza citrinella*	NT	4 §	Nej		1
Fåglar	gråhäger	*Ardea cinerea*	LC	4 §	Nej		1
Fåglar	strömstare	*Cinclus cinclus*	LC	4 §	Nej		1
Fåglar	grönsångare	*Phylloscopus sibilatrix*	NT	4 §	Nej		1
Fåglar	talgoxe	*Parus major*	LC	4 §	Nej		2
Fåglar	korp	*Corvus corax*	LC	4 §	Nej		1
Fåglar	grönsiska	*Spinus spinus*	LC	4 §	Nej		2
Fåglar	trädlärka	*Lullula arborea*	LC	4 §	Ja		1
Fåglar	spillkråka	*Dryocopus martius*	NT	4 §	Ja		1
Fåglar	trana	*Grus grus*	LC	4 §	Ja		7
Fåglar	blåmes	*Cyanistes caeruleus*	LC	4 §	Nej		1
Fåglar	nötväcka	*Sitta europaea*	LC	4 §	Nej		1
Fåglar	ormvråk	*Buteo buteo*	LC	4 §	Nej		1
Fåglar	domherre	*Pyrrhula pyrrhula*	LC	4 §	Nej		2
Fåglar	rödhake	*Erithacus rubecula*	LC	4 §	Nej		6
Fåglar	gärdsmyg	*Troglodytes troglodytes*	LC	4 §	Nej		2
Fåglar	svartvit flugsnappare	*Ficedula hypoleuca*	NT	4 §	Nej		1
Fåglar	nötkråka	*Nucifraga caryocatactes*	NE	4 §	nej		1
Fåglar	bofink	*Fringilla coelebs*	LC	4 §	Nej		7
Fåglar	trädkrypare	*Certhia familiaris*	LC	4 §	Nej		1
Fåglar	buskskvätta	*Saxicola rubetra*	NT	4 §	Nej		1

Fåglar	sidensvans	*Bombycilla garrulus*	LC	4 §	Nej		20
Fåglar	stare	*Sturnus vulgaris*	VU	4 §	Nej		4
Fåglar	taltrast	*Turdus philomelos*	LC	4 §	Nej		5
Fåglar	björktrast	*Turdus pilaris*	NT	4 §	Nej		1
Fåglar	koltrast	*Turdus merula*	LC	4 §	Nej		3
Fåglar	nötskrika	*Garrulus glandarius*	LC	4 §	Nej		1
Fåglar	gröngöling	*Picus viridis*	LC	4 §	Nej		1
Fåglar	koltrast	*Turdus merula*	LC	4 §	Nej		3
Fåglar	skata	*Pica pica*	LC	4 §	Nej		1
Fåglar	ringduva	*Columba palumbus*	LC	4 §	Nej		1
Fåglar	rödvingetrast	*Turdus iliacus*	NT	4 §	Nej		3
Kärlväxter	knärot	*Goodyera repens*	VU	8 §	Nej		11
Kärlväxter	ask	*Fraxinus excelsior*	EN	nej	Nej		6
Kärlväxter	vätteros	*Lathraea squamaria*	LC	nej	Nej	ja	31
Kärlväxter	fläcknycklar	*Dactylorhiza maculata*	LC	8 §	Nej	ja	1
Kärlväxter	nattviol	*Platanthera bifolia*	LC	8 §	Nej	ja	1
Kärlväxter	tvåblad	*Neottia ovata*	LC	8 §	Nej	ja	1
Mossor	vedtrappmossa	*Crossocalyx hellerianus*	NT	nej	Nej		1
Mossor	guldlockmossa	*Homalothecium sericeum*	LC	nej	Nej	ja	1
Mossor	blåmossa	*Leucobryum glaucum*	LC	nej	Nej	ja	1
Storsvampar	svartvit taggsvamp	*Phellodon melaleucus*	NT	nej	Nej		2
Storsvampar	motaggsvamp	*Sarcodon squamosus*	NT	nej	Nej		1
Storsvampar	gullgröppa	*Pseudomerulius aureus*	LC	nej	Nej	ja	1
Storsvampar	dropptaggsvamp	*Hydnellum ferrugineum*	LC	nej	Nej	ja	1

4.6 Tidigare fynd av invasiva arter

En sökning av invasiva arter utfördes i Artportalen 2025-03-31 och omfattade arter upptagna på EU-förteckningen över invasiva främmande arter, SLU Artdatabankens risklista för främmande arter 2024 samt förslag till nationell förteckning. Hybridarterna i tabellen är inte klassade i risklistan men bör hanteras på samma sätt som de arter de hybridiserat från.

Sökningen visade att 7 olika invasiva främmande arter har rapporterats in inom förstudieområdet. Dessa inkluderar 6 arter av kärlväxter och en art av steklar. Fynden sammanfattas i Tabell 2 och deras geografiska position visas i Figur 7.

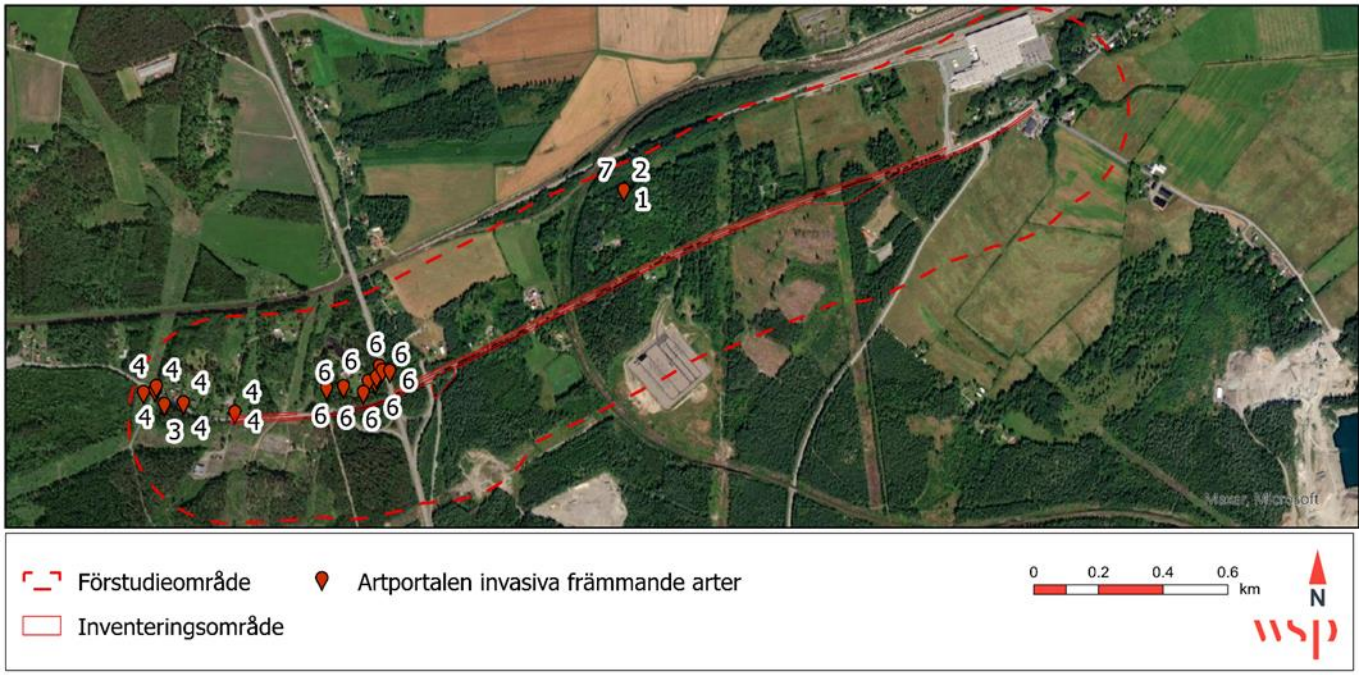

Figur 7. Karta över invasiva främmande arter hämtade från Artportalen. 1 = Blekbalsamin. 2 = honungsbi. 3 = jättebalsamin. 4 = jätteloka. 5 = jätteloka x vit björnloka. 6 = Parkslide. 7 = Vit dunört.

Tabell 2. Tidigare fynd av IAS. Viktigt att notera att de hybridarter som inte är klassade i någon risklista bör hanteras på samma sätt som de arter de hybridiserat från.

Artgrupp	Artnamn, svenska	Vetenskapligt namn	Klass	Förteckning
Kärlväxter	blekbalsamin	Impatiens parviflora	Mycket hög risk 4AB,4D	Risklista för främmande arter 2024
Kärlväxter	jättebalsamin	Impatiens glandulifera	Mycket hög risk 4AB,4DE	Invasiv enligt EU_förordning 1143/2014, Risklista för främmande arter 2024

Kärlväxter	jätteloka	Heracleum mantegazzianum	Mycket hög risk, 4AB, 3F	Invasiv enligt EU-förordning 1143/2014, Risklista för främmande arter 2024
Kärlväxter	jätteloka × vit björnloka	Heracleum mantegazzianum × sphondylium subsp. sphondylium	Bör hanteras som mycket hög risk	Hybridart som bör hanteras på samma sätt som de arter de hybridiserat från
Kärlväxter	parkslide	Reynoutria japonica	Mycket hög risk 4AB,4D	Invasiv enligt EU-förordning 1143/2014, Förslag till nationell förteckning. Risklista för främmande arter 2024
Kärlväxter	vit dunört	Epilobium ciliatum	Hög risk 4AB,2H	Risklista för främmande arter 2024
Steklar	honungsbi	Apis mellifera	Ingen känd risk 1,1	Risklista för främmande arter 2024

4.7 Vattensystem

Samtliga vattensystem i närområdet redovisas i *Figur 8*.

Avrinningsområde

Förstudieområdet berör huvudavrinningsområdet Norrström, vilken är indelade i delavrinningsområden där ytvattnet mynnar i ett specifikt vattendrag eller sjö. Östra delen av förstudieområdet avvattnas mot delavrinningsområdet Mynnar i Kvismare Kanal som mynnar ut i Finnabäcken och Torpabäcken. Västra delen av förstudieområdet ligger inom delavrinningsområdet Mynnar i Kumlaån som mynnar ut i Ralaån.

Ytvatten

Väster om riksväg 50 rinner Finnabäcken, en mindre bäck som rinner från söder till norr. Strax innan Finnabäcken passerar under väg 529 genom trumma ansluter ett mindre vattendrag till bäcken. Efter passagen under väg 529 passerar Finnabäcken sedan först en mindre vattenspegel och sedan större en damm vid Sumpen innan vattendraget mynnar i Torpabäcken. Finnabäcken nedströms Sumpen kommer att ta emot renat vattnet från Tripphultstunneln som ska byggas.

Öster om riksväg 50 finns ett dike som är vattenförande delar av året. Diket går både genom skogsmark och avverkad mark. Cirka 50 meter norr om infarten till Svevias bergtäkt ansluter diket till vägdike för väg 529 och vattnet blir en del av det vägdagvattnet som tas omhand i vägdiket.

I förstudieområdets västra del finns ett mindre skogsdike som är vattenförande del av året. Vattendraget som rinner från söder till norr har sin början vid Älgevad och passerar under väg 529 i trumma öster om Lilla Älberg. Ytvattenförekomsternas avrinningsområden har otillfredsställande status. Förstudieområdet berörs av ett vattenskyddsområde, se avsnitt 4.2.

Figur 8. Karta över vattensystem i närområdet.

5 Resultat

En fältinventering genomfördes den 16:de maj 2025. Resultatet av naturvärdesinventeringen i fält redovisas nedan. Resultatet är uppdelat i delar med följande ordning:

- Värdelandskap
- Naturvärdesbiotoper (4 biotoper)
- Värdeelement (15 värdeelement)
- Fynd av värdearter (10 fynd)
- Fynd av invasiva arter (2 arter)

5.1 Naturvärdesobjekt

Naturvärdesobjekt är geografiska objekt som bedöms ha särskild betydelse för biologisk mångfald. De identifierade naturvärdesobjektens geografiska position visas i *Figur 9* och *Figur 10*.

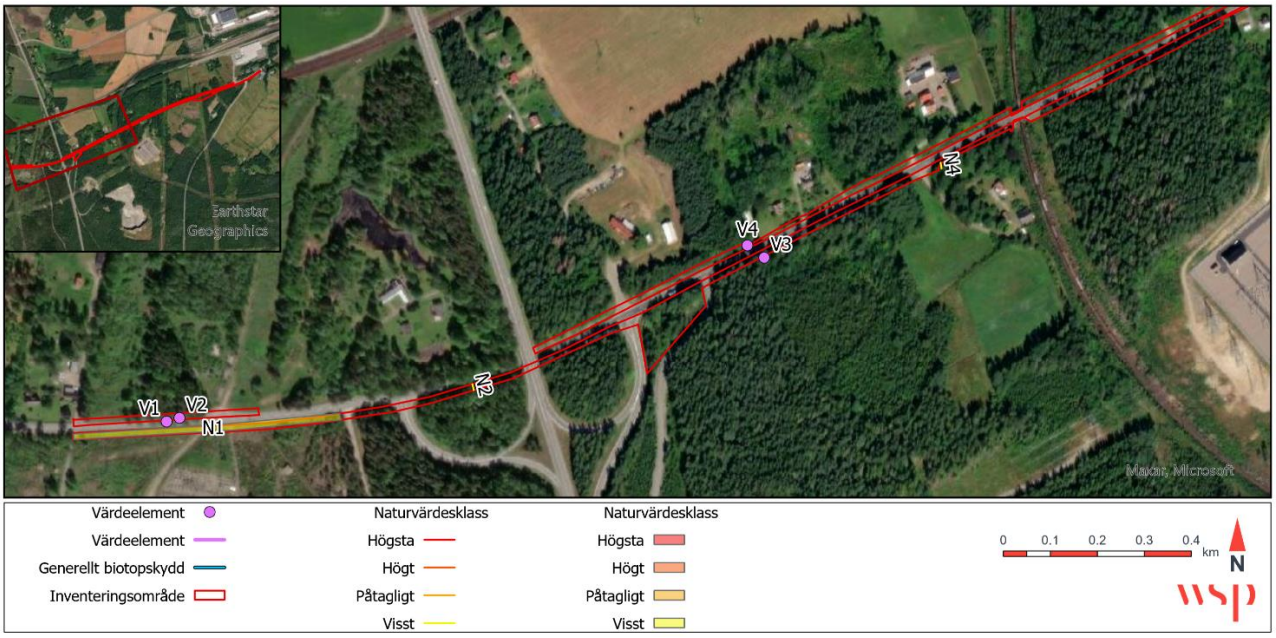

Figur 9. Kartan visar identifierade naturvärdesbiotoper, värdeelement och generella biotopskydd inom inventeringsområdet. För tydlighetens skull har området delats upp i två kartor, denna karta visar västra delen.

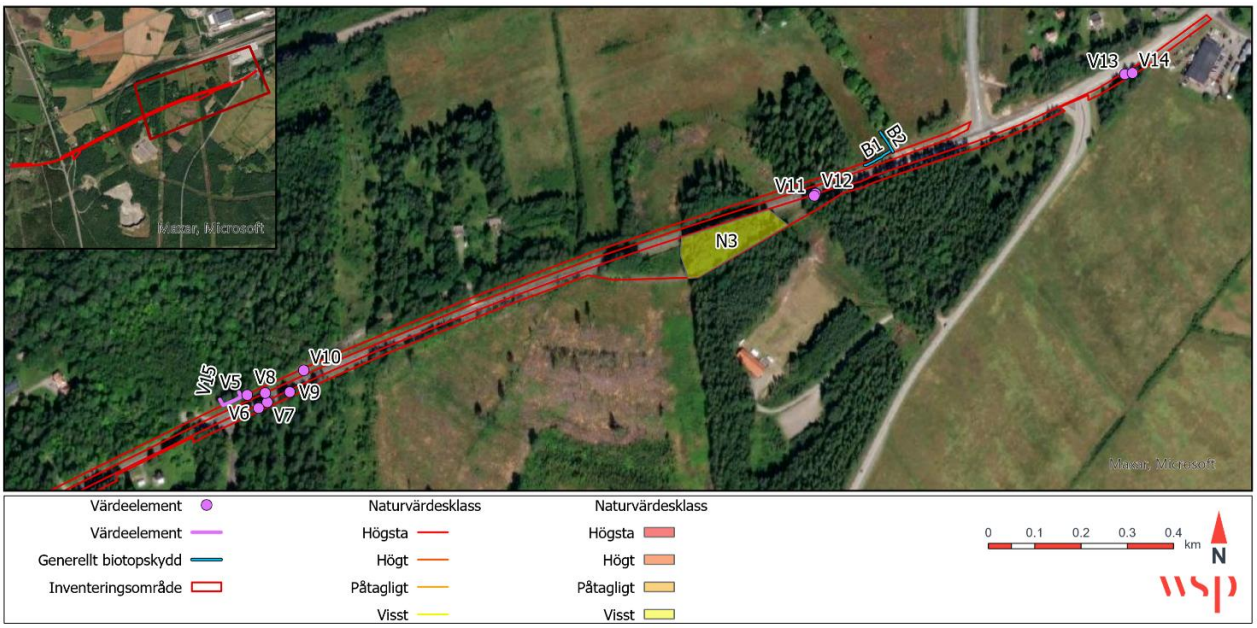

Figur 10. Kartan visar identifierade naturvärdesbiotoper, värdeelement och generella biotopskydd inom inventeringsområdet. För tydlighetens skull har området delats upp i två kartor, denna karta visar östra delen.

5.1.1 Värdelandskap

Inga värdelandskap identifierades i förarbetet eller vid inventeringen.

5.1.2 Naturvärdesbiotoper

Naturvärdesbiotop N1: Vägkant	**Naturvärdesklass 4 - Visst naturvärde**	
Naturtyp Antropogen terrester miljö	*Areal (ha)* 0.2	
Biotoptyp Vägren	*Datum* 2025-05-16	
Natura 2000-naturtyp nej	*Inventerare*	Jennifer Lehikoinen & Marina Östergren

Beskrivning:

Biotopen består av en skött vägkant med en diverse flora av bland annat gökärt, knippfryle, vårbrodd och gråfibbla. Dessa kategoriseras som klass 2 arter enligt Trafikverkets metod för översiktlig inventering av artrika vägkantsmiljöer (Trafikverket, 2012). Värdearter som observerades var svinrot, ängsvädd, bockrot, gulmåra och getväppling (klass 1 arter). En del fjärilar och humlor observerades i närheten av biotopen såväl som fåglar. Biotopen bedöms ha mellan bra och dåligt tillstånd med viss ekologisk funktion vilket ger visst biotopvärde. Sparsam förekomst av värdearter med påtagligt signalvärde ger visst artvärde.

Tidigare värdearter: -

Observerade värdearter – svinrot, ängsvädd, bockrot, gulmåra och getväppling

Biotopvärde: visst biotopvärde

Artvärde: visst artvärde

Motivering: Vägkant med visst biotopvärde och visst artvärde ger visst naturvärde.

Naturvärdesbiotop N2: Vattendrag	**Naturvärdesklass 4 - Visst naturvärde**	
Naturtyp Vattendrag	*Längd* 6,6 m	
Biotoptyp meandrande vattendrag	*Datum* 2025-05-20	
Natura 2000-naturtyp nej	*Inventerare*	Jennifer Lehikoinen & Marina Östergren

Beskrivning:

Meandrande naturligt vattendrag som omges av kabbleka, älggräs, starr och sävarter. Vattnet är klart och strömmande med en bredd på ca 70 cm och vattendjup på 20–30 cm. Sparsam förekomst av död ved.

Öppna diken fyller en viktig funktion som livsmiljöer, spridningskorridorer och ledlinjer i landskapet för växter och djur. Naturliga bäckfåror och öppna diken utgör viktiga livsmiljöer och tillflyktsorter för många vattenanknutna växt- och djurarter, men har också stor betydelse som spridningsvägar och ledlinjer i landskapet för olika djurarter. Biotopen bedöms ha mellan bra och dåligt tillstånd samt viss ekologisk funktion vilket ger visst biotopvärde. Förekomst av organismsamhällen med låg artdiversitet som domineras av vanligt förekommande arter ger lågt artvärde.

Tidigare värdearter: -
Observerade värdearter -
Biotopvärde: visst biotopvärde
Artvärde: lågt artvärde
Motivering: Vattendrag med visst biotopvärde och lågt artvärde ger visst naturvärde.

Naturvärdesbiotop N3: Lövskog	**Naturvärdesklass 4 - Visst naturvärde**	
Naturtyp Skog och buskmark	*Areal (ha)* 0,42	
Biotoptyp Lövskog	*Datum* 2025-05-20	
Natura 2000-naturtyp nej	*Inventerare*	Jennifer Lehikoinen & Marina Östergren
Beskrivning: Äldre lövskog med björk och asp med inslag av ädellöv och en viss skoglig kontinuitet. Äldre träd med lavar såväl som några blommande träd och buskar förekommer. Fältskiktet består av en örtflora med mestadels vitsippor. Det förekommer liggande död ved av olika trädslag. Biotopen innehar en fågelrik miljö och bohål i träd. Vid biotopens södra kant finns en körväg. Biotopen bedöms ha viss särskild ekologisk funktion och vara mellan bra och dåligt tillstånd vilket ger visst biotopvärde. Förekomst av organismsamhällen med andra kännetecken, som är typiska för biotoper med viss särskild betydelse för biologisk mångfald ger visst artvärde.		
Tidigare värdearter: -		
Observerade värdearter -		
Biotopvärde: Visst biotopvärde		
Artvärde: Visst artvärde		
Motivering: Lövskog med visst biotopvärde och visst artvärde ger visst naturvärde.		

Naturvärdesbiotop N4: Vattendrag	**Naturvärdesklass 4 - Visst naturvärde**	
Naturtyp Vattendrag	Längd Gick ej att bedöma	
Biotoptyp lugnflytande vatten	*Datum* 2025-05-20	
Natura 2000-naturtyp nej	*Inventerare*	Jennifer Lehikoinen & Marina Östergren
Beskrivning: Vattendrag i ravin. Omges av lönn och äldre hassel. Öppna diken fyller en viktig funktion som livsmiljöer, spridningskorridorer och ledlinjer i landskapet för växter och djur. Naturliga bäckfåror och öppna diken utgör viktiga livsmiljöer och tillflyktsorter för många vattenanknutna växt- och djurarter, men har också stor betydelse som spridningsvägar och ledlinjer i landskapet för olika djurarter**.** Biotopen bedöms ha mellan bra och dåligt tillstånd samt viss ekologisk funktion vilket ger visst biotopvärde. Förekomst av organismsamhällen med låg artdiversitet som domineras av vanligt förekommande arter ger lågt artvärde.		
Tidigare värdearter: -		
Observerade värdearter -		
Biotopvärde: visst biotopvärde		
Artvärde: Lågt artvärde		
Motivering: Vattendrag med visst biotopvärde och lågt artvärde ger visst naturvärde.		

5.1.3 Värdeelement

Värdeelement är små biotopfragment eller biotopkomponenter med betydelse för biologisk mångfald.

V1

Beskrivning:

Hålträd

Grov björk, ca 60 cm diameter i brösthöjd, med hålighet.

Träd med håligheter är mycket viktiga för ett flertal arter. Många av dessa arter som nyttjar håligheter är rödlistade. I håligheterna finns ofta mulm, trämjöl, som utgör en mycket speciell och attraktiv miljö för skalbaggar. Håligheter och bohål nyttjas av djur under hela året.

V2

Beskrivning:

Naturvärdesträd

Äldre björk, ca 60 cm diameter i brösthöjd.

V3

Beskrivning:

Särskilt skyddsvärt träd

Asp, ca 60–70 cm diameter i brösthöjd med bohål och grova döda grenar. Död aspved har precis som gamla träd höga naturvärden. I och på aspar, speciellt grova och gamla träd, lever flera olika sorters insekter, svampar, mossor och lavar. Flera hotade arter behöver asp för att leva. Men där dessa finns gynnas även fler arter.

Träd med håligheter är mycket viktiga för ett flertal arter. Många av dessa arter som nyttjar håligheter är rödlistade. I håligheterna finns ofta mulm, trämjöl, som utgör en mycket speciell och attraktiv miljö för skalbaggar. Håligheter och bohål nyttjas av djur under hela året.

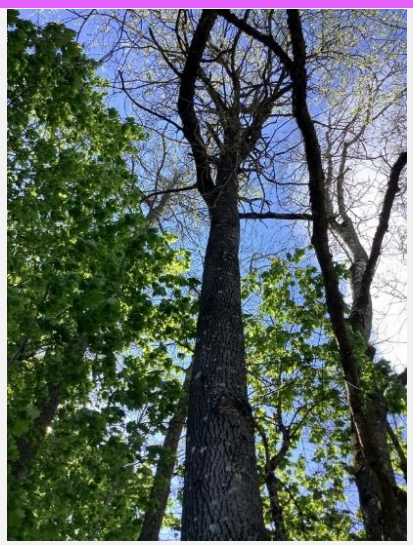

V4

Beskrivning:

Naturvärdesträd

Björk, ca 60 cm diameter i brösthöjd.

V5

Beskrivning:

Naturvärdesträd

Grov lärk, ca 60 cm diameter i brösthöjd. Notera att lärken utgör naturvärdesträd men är en främmande art för Sverige.

V6

Beskrivning:
Naturvärdesträd
Björk, ca 70 cm diameter i brösthöjd.

V7

Beskrivning:
Naturvärdesträd
Två grova björkar, den vänstra ca 45 cm och den högra ca 60 cm i diameter i brösthöjd.

V8

Beskrivning:
Naturvärdesträd
Grov lärk, ca 70 cm diameter i brösthöjd.

V9

Beskrivning:
Naturvärdesträd
Grov björk, ca 60 cm diameter i brösthöjd.

V10

Beskrivning:
Naturvärdesträd
Efterträdare till grovt träd. Tall i öppen miljö.

V11

Beskrivning:
Naturvärdesträd
Grov asp, ca 55 cm diameter i brösthöjd.

V12

Beskrivning:
Naturvärdesträd
Grov asp, ca 70 cm diameter i brösthöjd.

V13

Beskrivning:
Naturvärdesträd
Spärrgrenig grov tall, ca 70 cm diameter i brösthöjd.

V14

Beskrivning:
Naturvärdesträd
Spärrgrenig grov tall, ca 60 cm diameter i brösthöjd.

V15

Beskrivning:

Stenmur

Intakt stenmur i närheten av Sankt Olofs kapell.

På solexponerade stenmurar växer många olika ljuskrävande arter av lavar. Stenmurar ger vindskydd och värme, vilket gör biotopen värdefull för växelvarma djur såsom ormar, ödlor och insekter. Miljön kring stenmurar är ofta torr, ljus och varm, viket ger goda livsmiljöer för värmegynnade växt- och djurarter. Stenmurar är vintertid viktiga som övervintringsplats för många djurarter, till exempel bland snäckor, groddjur och kräldjur. Många fågelarter använder också stenpartier som boplats och utsiktspunkt.

5.1.4 Värdearter

Totalt identifierades 10 värdearter. Värdeart är en art som är särskilt lämplig att använda vid naturvärdesbedömning genom att den har särskild betydelse för biologisk mångfald eller indikerar att det område där den förekommer har särskild betydelse för biologisk mångfald. En art kan också vara särskilt lämplig därför att den i sig själv har särskild betydelse för biologisk mångfald, till exempel genom att den är ovanlig (sällsynta arter), rödlistad eller fridlyst eller genom att det är en nyckelart. Värdearter kan vara sådana som finns i officiella listor eller sådana som utföraren själv motiverar, se Figur 11, Figur 12 och Tabell 3.

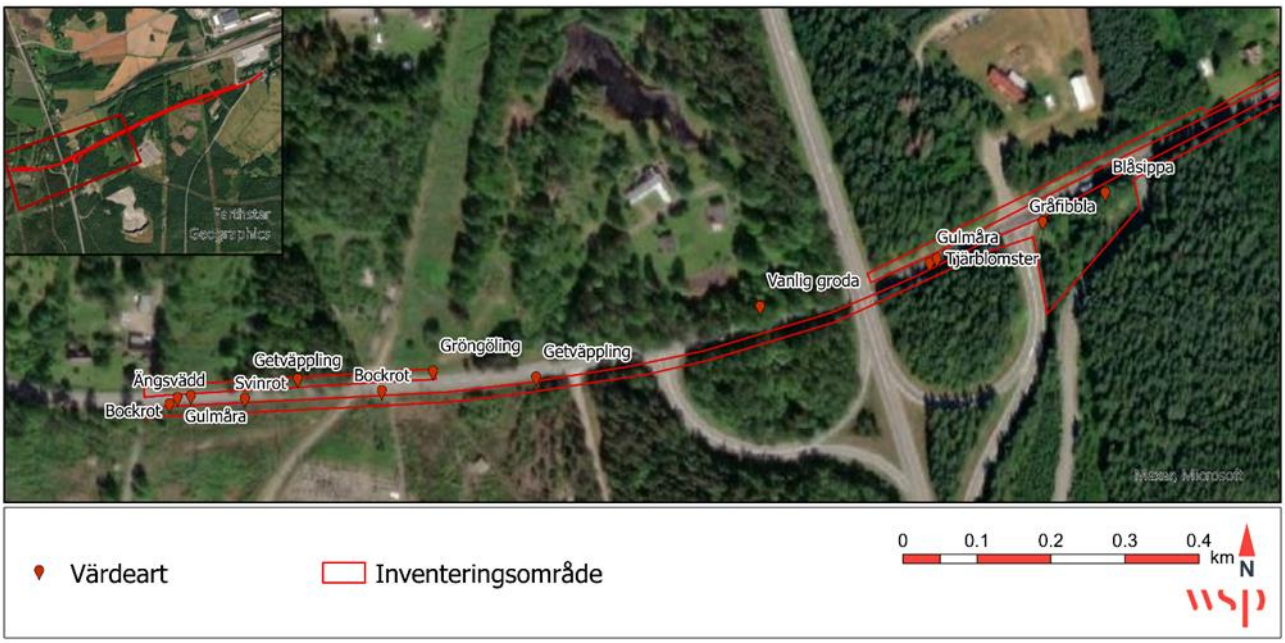

Figur 11. Kartan visar de observerade värdearternas geografiska position. För tydlighetens skull har området delats upp i två kartor, denna karta visar västra delen.

Figur 12. Kartan visar de observerade värdearternas geografiska position. För tydlighetens skull har området delats upp i två kartor, denna karta visar östra delen.

Tabell 3. Observerade värdearter.

Art	Vetenskapligt namn	Rödlistekategori	Övrigt värde
Svinrot	*Scorzonera humilis*	NT	Klass 1 art (Artrik vägkant)
Ängsvädd	*Succisa pratensis*	LC	Klass 1 art (Artrik vägkant)
Bockrot	*Pimpinella saxifraga*	LC	Klass 1 art (Artrik vägkant)
Gulmåra	*Galium verum*	LC	Klass 1 art (Artrik vägkant)
Getväppling	*Anthyllis vulneraria*	LC	Klass 1 art (Artrik vägkant)
Gullviva	*Primula veris*	LC	Fridlyst. Klass 1 art (Artrik vägkant)
Blåeld	*Echium vulgare*	LC	Klass 1 art (Artrik vägkant)
Tjärblomster	*Viscaria vulgaris*	LC	Klass 1 art (Artrik vägkant)
Blåsippa	*Hepatica nobilis*	LC	Fridlyst. Ekologisk ståndortsindikator
Gröngöling	*Picus viridis*	LC	Fridlyst. Prioriterade fågelarter i skogsvårdslagen

5.2 Invasiva arter

Två invasiva arter observerades inom inventeringsområdet. Se *Figur 13* och Tabell 4.

Tabell 4. Observerade invasiva arter.

Invasiva arter	Vetenskapligt namn	Klass
Blomsterlupin	*Lupinus polyphyllus*	Mycket hög risk 4AB,4E
Vresros	*Rosa rugosa*	Mycket hög risk 4AB,4DEF

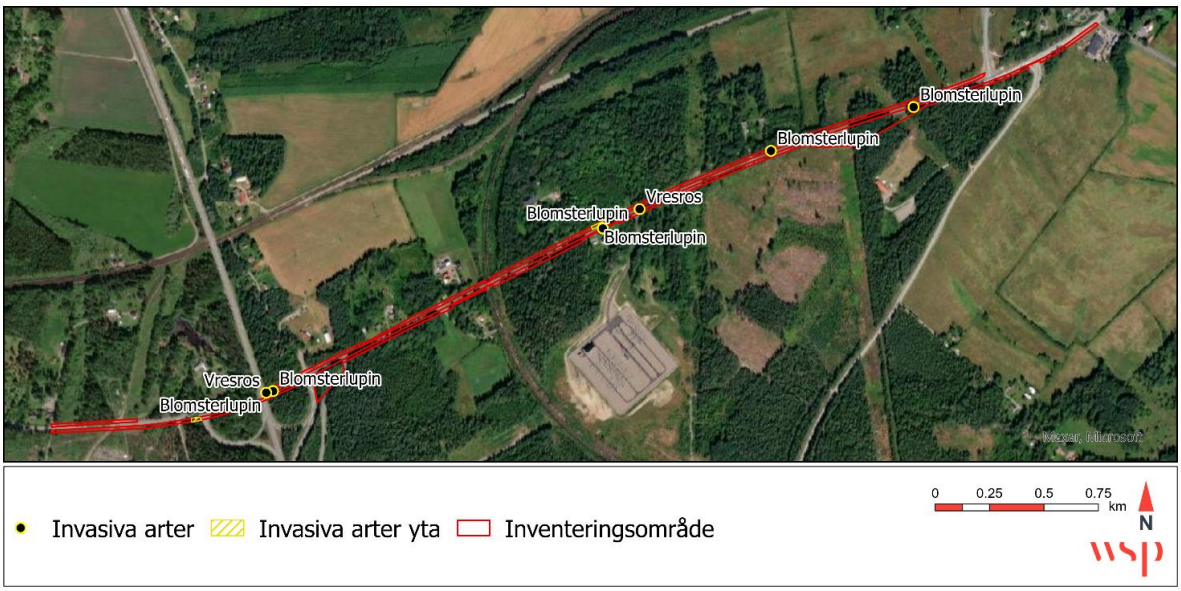

Figur 13. Karta över observerade invasiva arter.

5.3 Fördjupad inventering

5.3.1 Generellt skyddade biotoper

Vid infarten till Lilla Älberg finns en stenmur (biotop B1) längs väg 529 som ligger inom inventeringsområdet, se *Figur 14*. I nära anslutning till inventeringsområdet finns även en allé (biotop B2) ner mot en före detta plantskola, se *Figur 15*. Både stenmuren och allén bedöms ha mellan bra och dåligt tillstånd samt viss ekologisk funktion vilket ger visst biotopvärde. Förekomst av organismsamhällen med viss särskild betydelse för biologisk mångfald ger visst artvärde. Visst biotopvärde och visst artvärde ger visst naturvärde. Båda biotoperna och deras geografiska position syns i Figur 4.

Figur 14. Stenmur längs väg 529 (Biotop B1).

Figur 15. Allé ner mot en före detta plantskola (Biotop B2).

Referenser

Kumla. (den 23 september 2023). *Visitkumla*. Hämtat från Hults naturreservat: https://visitkumla.se/park-och-natur/naturreservat/hults-naturreservat

Länsstyrelsen. (den 6 november 2024). *Vattenskyddsområden*. Hämtat från Hallsbergs kommun: https://www.lansstyrelsen.se/download/18.2e0f9f621636c84402711f92/1527585456270/18FS%201980%2028.pdf

SIS. (2023). *SS 199000:2023, Naturvärdesinventering (NVI) – Kartläggning och värdering av biologisk mångfald – Krav och vägledning*. SIS-kommitté Naturvärdesinventering.

Skogsstyrelsen. (den 24 februari 2024). *Information om valt biotopskydd: ObjektId: SK 333-200* . Hämtat från Skogsstyrelsens webbplats: https://www.skogsstyrelsen.se/skogens-parlor/Biotopskydd/?objektid=2981359

SLU Artdatabanken. (u.d.). Artportalen.

Trafikverket. (2012). *Metod för översiktlig inventering av artrika vägkantsmiljöer*. Göteborg: Trafikverket.

Trafikverket. (den 31 januari 2020). Naturvärdesinventering, Hallsberg - Stenkumla, nytt dubbelspår, Bandel 417, 419 och 522. *Handling nr 7044-012-028*. Utfört av WSP på uppdrag av Trafikverket.

Vattenmyndigheterna, Länsstyrelserna, Havs- och vattenmyndigheten. (u.d.). *VISS Vatteninformationssystem Sverige*. Hämtat från https://viss.lansstyrelsen.se/ 2024-03-12

Bilagor

Bilaga 1. Delområdeskarta från tidigare naturvärdesinventering Hallsberg-Stenkumla – Kartblad 1. (se separat dokument: 1N14001A)

Trafikverket, 781 89 Borlänge. Besöksadress: Röda vägen 1

Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

trafikverket.se

Bilaga 1

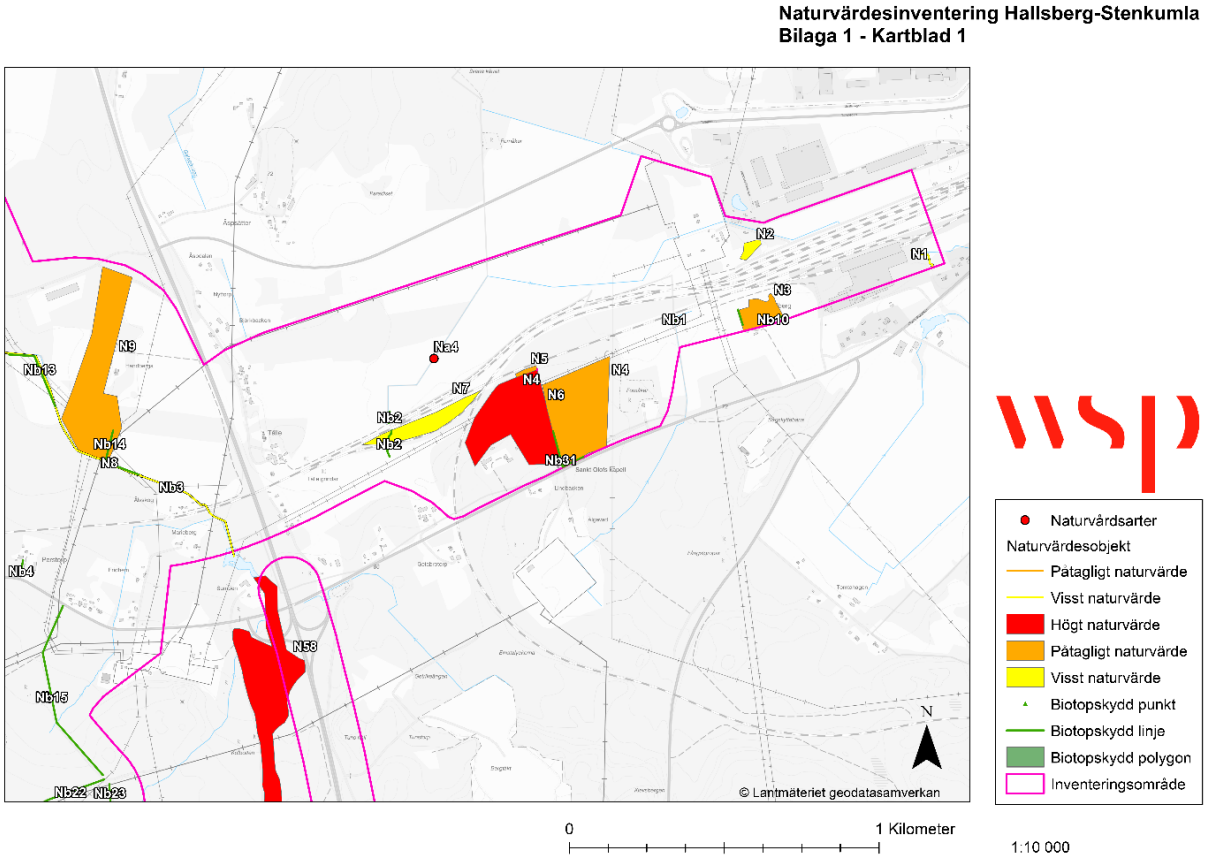

Bilaga 1. Delområdeskarta från tidigare naturvärdesinventering Hallsberg-Stenkumla Bilaga 1 – Kartblad 1.